

**Informatie over de integratie
van duurzaamheidsrisico's**

Informatie over de duurzaamheid van uw pensioen

Als PMT ergens in investeert, heeft dat invloed op de wereld, zoals omschreven in het [Verantwoord Beleggen Beleid](#). En wat er in de wereld gebeurt, heeft op zijn beurt invloed op de beleggingen van PMT en daarmee op uw pensioen. Voor een goed pensioen is het daarom belangrijk dat we de invloeden op onze beleggingen goed begrijpen en verantwoordelijkheid nemen voor de effecten van onze beleggingen. Het opnemen van duurzaamheidsrisico's in het beleggingsproces kan positieve gevolgen hebben voor de lange termijn risicorendementsverhouding van de beleggingen van uw pensioenregeling. Daarom worden duurzaamheidsrisico's meegenomen bij het nemen van beleggingsbeslissingen voor uw pensioen. Ook wet- en regelgeving stelt steeds meer eisen rondom duurzaamheid en de informatie die een pensioenfonds daarover verstrekt. Dit document beschrijft de identificatie van waarschijnlijke effecten op het rendement en de integratie van duurzaamheidsrisico's bij de beleggingsbeslissingen voor uw pensioen. PMT verstrekt deze informatie op grond van de transparantieplichtingen uit de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).

1. Hoe PMT duurzaamheidsrisico's identificeert

We houden rekening met duurzaamheidsrisico's en de effecten daarvan

Een duurzaamheidsrisico is het risico dat de waarde van een belegging daalt, of kan dalen, door een gebeurtenis of omstandigheid op ecologisch, sociaal of governance gebied (ESG).¹ Voorbeelden van gebeurtenissen of omstandigheden op ecologisch gebied zijn bijvoorbeeld klimaatverandering, schaarste aan natuurlijke hulpbronnen en vervuiling. Bij sociale gebeurtenissen of omstandigheden kan gedacht worden aan arbeids- en product-aansprakelijkheidskwesties. Governance gerelateerde gebeurtenissen of omstandigheden zijn bijvoorbeeld zeggenschap van aandeelhouders, bedrijfsethiek, diversiteit en beloning van bestuurders.

Duurzaamheidsrisico's kunnen de waarde van beleggingen op verschillende manieren negatief beïnvloeden.

Met betrekking tot het thema klimaatverandering bestaat bijvoorbeeld het onderscheid tussen transitie- en fysieke risico's, waarbij transitierisico's weer onder te verdelen zijn in wet- en regelgevingsrisico's, technologische risico's, financiële marktrisico's en reputatierisico's. Daarnaast kent de impact van duurzaamheidsrisico's verschillende reikwijdtes zoals op het niveau van specifieke bedrijven, sectoren of economieën van landen. Hieronder worden per type belegging de mogelijke duurzaamheidsrisico's beschreven en worden voorbeelden gegeven hoe deze impact kunnen hebben op het verwachte rendement.

Duurzaamheidsrisico's en waarschijnlijke effecten op rendement voor bedrijven

Identificatie duurzaamheidsrisico's

De belangrijkste ecologische risico's voor bedrijven zijn onder te verdelen in transitierisico's en fysieke risico's in relatie tot de klimaatverandering. Naar verwachting wordt het gebruik van fossiele energie de komende jaren in toenemende mate vervangen door het gebruik van duurzame energiebronnen. Bedrijven die veel (fossiele) energie gebruiken (zoals transportbedrijven) of die producten maken die veel fossiele energie gebruiken (zoals producenten van cement of energiecentrales) worden mogelijk geconfronteerd met meer kosten of een daling in de verkoop van hun producten als ze niet tijdig hun producten of productieprocessen aanpassen. Dit wordt het transitierisico genoemd. Door klimaatverandering ontstaan er bovendien fysieke risico's voor sommige bedrijven. Bedrijven met fabrieken op kwetsbare plekken kunnen door een grotere kans op extreme weersomstandigheden of overstromingen als gevolg van klimaatverandering bijvoorbeeld worden geraakt doordat fabrieken gedurende korte of lange tijd niet operationeel zijn. Ondernemingen die veel water gebruiken voor hun producten zoals de voedingsmiddelenindustrie kunnen bijvoorbeeld te maken krijgen met waterschaarste als gevolg van het opwarmen van de aarde.

Sociale risico's kunnen betrekking hebben op verschillende partijen, zoals de medewerkers van een bedrijf of de klanten van een bedrijf. Een voorbeeld van een sociaal risico is wanneer er sprake is van slechte arbeidsomstandigheden waaronder producten van een bedrijf worden gemaakt, zoals het ontbreken van de mogelijkheid tot het oprichten van een vakbond en de veiligheid van het werk in fabrieken. Wanneer een bedrijf negatief in het nieuws komt vanwege een arbeidskwestie, kan dit een verslechtering van de reputatie tot gevolg hebben. Daarnaast kunnen slechtere werkomstandigheden resulteren in lagere productiviteit en meer ziekteverzuim van medewerkers. De kwaliteit van een product is een ander voorbeeld van een sociaal risico. Wanneer een product onveilig blijkt te zijn, kan dit gevolgen hebben voor de gezondheid van de gebruiker van het product. Wanneer een bedrijf onvoldoende de gevolgen van haar bedrijfsactiviteiten en producten op haar werknemers en klanten beheerst, kan dit negatieve gevolgen hebben voor de aandelenkoersen of de kredietwaardigheid van het bedrijf.

Een voorbeeld van een governance risico is onvoldoende controle binnen een bedrijf op het bestuur van een bedrijf. Onder governance valt bijvoorbeeld ook hoe het beloningsbeleid van een onderneming is opgezet en op basis van welke prestaties medewerkers beloond worden. Onvoldoende controle of verkeerde beweegredenen vergroot de kans op slechte of frauduleuze beslissingen die niet stroken met het belang van de onderneming.

1. Onder de noemer ESG vallen de duurzaamheidsfactoren "ecologische, sociale en werkgelegenheidszaken, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en van omkoping" zoals gedefinieerd in de SFDR, maar ook verdere "governance" factoren zoals zeggenschap van aandeelhouders, ondernemingsethiek, diversiteit en beloning van bestuurders.

Waarschijnlijke effecten op het rendement

Voorbeelden van hoe de hierboven genoemde duurzaamheidsrisico's een nadelige financiële impact kunnen veroorzaken voor dit type beleggingen zijn:

- Een bedrijf of sector wordt negatief beïnvloed door klimaatverandering en hierdoor kan de waarde van aandelen of kredietwaardigheid van obligaties dalen.
- Een bedrijf of sector wordt negatief beïnvloed door de energietransitie en hierdoor kan de waarde van aandelen of kredietwaardigheid van obligaties dalen.
- Een bedrijf of sector kan negatief in het nieuws komen als gevolg van een ecologische, sociale- of governance kwestie en hierdoor kan de waarde van aandelen of kredietwaardigheid van obligaties dalen.

Ten aanzien van klimaatverandering is een rapportageraamwerk ontwikkeld door de Task Force on Financial Disclosures (TCFD). Daarmee kan PMT rapporteren over de kansen en risico's voor zijn activiteiten die ontstaan door klimaatverandering. PMT heeft een scenario-analyse laten uitvoeren waarbij de gevolgen van de opwarming van de aarde op de beleggingen in ondernemingen in kaart zijn gebracht. Met klimaatdata wordt deze analyse uitgevoerd en is een inschatting gemaakt van de kosten en impact op de waarde van beleggingen die klimaat gerelateerde risico's kunnen hebben. PMT publiceert jaarlijks een TCFD-rapportage, welke als bijlage is opgenomen in het Verantwoord Beleggen Jaarverslag, waar meer informatie te vinden is over hoe wordt omgegaan met klimaat gerelateerde risico's.

Duurzaamheidsrisico's en waarschijnlijke effecten op rendement voor staatsobligaties

Identificatie duurzaamheidsrisico's

Ook beleggingen in staatsobligaties kunnen negatief beïnvloed worden door duurzaamheidsrisico's. De blootstelling van een land aan ecologische risico's zoals het klimaatrisico's kan de economie van dat land rechtstreeks beïnvloeden. De toenemende schommelingen en extremen van het weer kunnen negatieve gevolgen hebben op bijvoorbeeld de infrastructuur, de landbouw, het toerisme en de watervoorziening. Dit heeft mogelijk materiële economische gevolgen voor de nationale economieën en de lopende rekeningen. Zo kan de realisatie van klimaatrisico's een negatieve impact hebben op de waarde van staatsobligaties.

Sociale factoren kunnen ook relevant zijn vanwege het belang van menselijk kapitaal voor economische groei. Sociale factoren zoals de samenstelling van de beroepsbevolking, opleiding, gezondheid en economisch welzijn zijn belangrijk voor economische groei. Zo kan een verslechtering van sociale karakteristieken van een land een negatieve impact hebben op de waardering van staatsobligaties.

Goede governance is ook relevant voor landen. De politieke stabiliteit, de doeltreffendheid van de regering en regelgeving, de institutionele kracht, de mate van corruptie en de rechtsstaat van een land kunnen de economische aantrekkelijkheid van dat land beïnvloeden en zijn vaak bepalend voor het economisch succes van een land op de lange termijn. Zo kan een verslechtering van governance karakteristieken van een land een negatieve impact hebben op de waardering van staatsobligaties.

Waarschijnlijke effecten op het rendement

Voorbeelden van hoe de hierboven beschreven duurzaamheidsrisico's een nadelige financiële impact kunnen veroorzaken voor dit type beleggingen zijn:

- De economische situatie van een land wordt negatief beïnvloed door klimaatverandering waardoor de kredietwaardigheid van het land kan dalen.
- Een land is afhankelijk van sectoren die negatief beïnvloed worden door de energietransitie waardoor de kredietwaardigheid van het land kan dalen.
- Een land vertoont op ecologisch, sociaal of governance gebied onwenselijk gedrag wat tot sancties kan leiden waardoor de waarde en/of liquiditeit van de uitgegeven staatsobligaties negatief beïnvloed kan worden.

Duurzaamheidsrisico's en waarschijnlijke effecten op rendement voor vastgoed

Identificatie duurzaamheidsrisico's

Voor de belegging in vastgoed zijn andere specifieke duurzaamheidsrisico's relevant. Vastgoed kan te maken hebben met ecologische transitierisico's waarbij op basis van toenemende wet- en regelgeving aanvullende eisen kunnen worden gesteld aan bijvoorbeeld het energieverbruik van woningen en kantoren. Dit soort ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor de waarde van de vastgoedbelegging en kunnen leiden tot additionele kosten om de woningen te verduurzamen. Daarnaast kunnen ecologische fysieke risico's ontstaan als gevolg van klimaatverandering. Vastgoed zal in bepaalde gebieden schade ondervinden wanneer zich enerzijds extreme weersgebeurtenissen zoals hitte voordoen of anderzijds wanneer geleidelijke ontwikkelingen zoals de stijging van de zeespiegel verder doorgaan.

Sociale risico's zijn onder andere relevant bij de verhuur van woningen en kantoren. Het onvoldoende behartigen van huurdersbelangen, zoals achterstallig onderhoud in woningen, kan leiden tot een lage huurderstevredenheid of negatieve aandacht in het nieuws. Woningen kunnen hierdoor minder aantrekkelijk zijn voor huurders wat leidt tot lagere huuropbrengsten.

Waarschijnlijke effecten op het rendement

Voorbeelden van hoe de hierboven beschreven duurzaamheidsrisico's een nadelige financiële impact kunnen veroorzaken voor dit type beleggingen zijn:

- Overheden leggen maatregelen op aan bouw- of onroerend goed ondernemingen op ecologische gronden die een negatieve impact op de bouw- of onroerend goed sector hebben.
- De populariteit van een regio wordt negatief beïnvloed door klimaatverandering en hierdoor kan de vraag naar onroerend goed in betreffende regio afnemen en de waarde van onroerend goed dalen.
- Toenemende maatschappelijke aandacht voor duurzaam vastgoed kan leiden tot een verschuiving van vraag en hierdoor kan de waarde van minder energiezuinig vastgoed dalen.

Duurzaamheidsrisico's en waarschijnlijke effecten op rendement voor infrastructuur

Identificatie duurzaamheidsrisico's

Ook infrastructuur kan te maken hebben met duurzaamheidsrisico's. Zoals ecologische transitierisico's, waarbij op basis van toenemende wet- en regelgeving aanvullende eisen kunnen worden gesteld aan de CO₂-uitstoot die vrijkomt bij de bouw van infrastructuur. Daarnaast kunnen ecologische fysieke risico's verwezenlijken als gevolg van klimaatverandering. Infrastructuur zal in bepaalde gebieden schade ondervinden wanneer extreme weersgebeurtenissen, zoals hitte, of geleidelijke ontwikkelingen, zoals de stijging van de zeespiegel, zich voordoen. Sociale risico's zijn onder andere relevant wanneer onvoldoende rekening wordt gehouden met mogelijke overlast voor omwonenden bij de bouw van bijvoorbeeld windmolenparken.

Waarschijnlijke effecten op het rendement

Voorbeelden van hoe de hierboven beschreven duurzaamheidsrisico's een nadelige financiële impact kunnen veroorzaken voor dit type beleggingen zijn:

- Een bedrijf of sector wordt negatief beïnvloed door klimaatverandering en hierdoor kan de waarde van de belegging dalen.
- Een project wordt negatief beïnvloed door de energietransitie en hierdoor nemen de verwachte toekomstige cashflows uit de investering af.
- Bij een investering in windmolenparken wordt onvoldoende rekening gehouden met de overlast voor inwoners, waardoor er reputatieschade ontstaat en/of claims uitgekeerd worden waardoor cashflows uit het project onder druk komen te staan.

2. Hoe PMT omgaat met duurzaamheidsrisico's

PMT beoogt de duurzaamheidsrisico's van de beleggingsportefeuilles te beperken door middel van verschillende maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) instrumenten, namelijk: uitsluitingen, actief aandeelhouderschap (engagement en stemmen) en ESG-integratie. Deze instrumenten worden hieronder toegelicht.

1. Uitsluitingsbeleid

PMT heeft een eigen uitsluitingsbeleid voor landen en ondernemingen. Landen waarvan de regering is onderworpen aan sancties die door de VN Veiligheidsraad en/of de Europese Unie zijn uitgevaardigd, worden uitgesloten. Dit betekent dat er niet belegd wordt in de staatsobligaties van dergelijke landen.

Daarnaast is PMT ondertekenaar van de United Nations Principles for Responsible Investment (UNPRI). Op basis hiervan sluit PMT ondernemingen uit wanneer een product of kernactiviteit van die onderneming in strijd is met internationale verdragen, zoals de productie van omstreden wapens.

Ook als activiteiten van bedrijven niet passend zijn worden bedrijven uitgesloten. Hierbij kan gedacht worden aan tabak, bont of adult entertainment.² Tot slot kunnen bedrijven worden uitgesloten na een niet succesvolle dialoog. De uitsluitingen van ondernemingen gelden voor alle beleggingscategorieën.

Middels het uitsluitingsbeleid beperkt PMT met name ESG-gerelateerde reputatierisico's. Dit komt doordat de uitgesloten partijen niet (meer) geassocieerd kunnen worden met PMT waardoor het risico voor haar reputatie wordt gemitigeerd. Meer informatie over het uitsluitingsbeleid is te vinden op de website.

2. Actief aandeelhouderschap

PMT voert gesprekken met en stemt wereldwijd op aandeelhoudersvergaderingen van portefeuilleondernemingen in de beursgenoteerde aandelenportefeuilles. Hiermee is het mogelijk om invloed uit te oefenen op de ontwikkeling van ondernemingen en een bijdrage te leveren aan duurzaam ondernemingsbeleid dat houdbaar is voor de lange termijn. Hiermee beoogt PMT ESG-risico's te mitigeren; het inzetten van het instrument actief aandeelhouderschap vergroot de kans dat het bedrijfsmodel naar de toekomst toe houdbaar is en daardoor rendabel blijft. Zo wordt op ecologisch vlak van fossiele energiebedrijven gevraagd om publiekelijk de ambitie uit te spreken hun strategie in lijn te brengen met een 1,5-gradenpad en passende reductiedoelstellingen te publiceren. Op sociaal vlak wordt onder andere van kleding- en koffie & cacao bedrijven gevraagd leefbare lonen en inkomens in hun toeleveringsketens te faciliteren. Het toewerken naar leefbare lonen en inkomens mitigeert het risico op het schenden van andere mensenrechten zoals kinderarbeid en toegang tot gezondheidszorg. Met betrekking tot deze betrokkenheid van PMT bij ondernemingen waarin wordt belegd heeft PMT een betrokkenheidsbeleid opgesteld dat te vinden is in het [Verantwoord Beleggen Beleid](#) van PMT.

3. ESG-integratie

3.1 Manager-selectie & -monitoring

Vermogensbeheerders worden geselecteerd op basis van onder andere hun expertise met betrekking tot een specifieke beleggingscategorie, maar ook op basis van de capaciteit om duurzaamheidsrisico's en -kansen te integreren in het beleggingsproces en zo de duurzaamheidsrisico's van de portefeuille te beperken. Door het selecteren en monitoren van managers beperkt PMT ook ESG-gerelateerde reputatierisico's doordat de kans dat ESG-risico's zich realiseren bij de managers wordt beperkt.

2. De genoemde uitsluitingen worden gedaan op basis van data van externe dataproviders. Voor de volledigheid van de uitsluitingen is PMT afhankelijk van de volledigheid van de beschikbaar gestelde data.

Van vermogensbeheerders wordt gevraagd ondertekenaar te zijn van de UN Principles for Responsible Investment (UNPRI)³ of een vergelijkbare duurzaamheidsstandaard, om op deze manier te voldoen aan de voorwaarden die de Verenigde Naties stellen met betrekking tot duurzaam beleggen. Daarnaast stelt PMT minimum vereisten ten aanzien van ESG-beleid. Vermogensbeheerders worden periodiek beoordeeld op hun ESG-beleid en de implementatie daarvan in de beleggingsportefeuille. Als een vermogensbeheerder minder dan gemiddeld scoort op ESG-beleid dan gaat uitvoerder MN met de vermogensbeheerder in gesprek hierover. Waar relevant, stelt PMT per beleggingscategorie nadere vereisten aan het ESG-beleid van vermogensbeheerders.

3.2 ESG-integratie per beleggingscategorie

Naast de hiervoor genoemde elementen die voor alle portefeuilles gelden, is er een aantal beleggingscategorieën waarvoor ook op specifieke wijze duurzaamheidsrisico's worden meegenomen in beleggingsbeslissingen. Hieronder wordt voor deze beleggingscategorieën, per beleggingscategorie, toelichting gegeven over de integratie van duurzaamheidsrisico's.

Beursgenoteerde aandelen en bedrijfsobligaties

Voor het inschatten van duurzaamheidsrisico's van ondernemingen wordt de ESG IVA⁴-rating van dataprovider Morgan Stanley Capital International (MSCI) gebruikt. Voor specifieke thema's worden ook enkele aanvullende ecologische en sociale indicatoren gebruikt. Er wordt niet belegd in ondernemingen die volgens de methode van deze dataprovider relatief grote financiële risico's lopen ten opzichte van hun peers. PMT beperkt de ESG-risico's voor de beleggingsportefeuille dus door binnen de verschillende sectoren enkel te beleggen in bedrijven die volgens de beoordeling van MSCI relatief minder grote ESG-risico's lopen, omdat zij ófwel een relatief beperkte blootstelling naar deze risico's hebben ófwel deze risico's relatief goed beheersen dan wel beide.

Deze MSCI ESG IVA-rating is ontworpen om het lange termijn weerstandvermogen van een onderneming te meten en af te zetten tegen de relevante materiële ESG-risico's. Per onderneming wordt voor verschillende relevante ESG-onderwerpen het risico beoordeeld en tot uitdrukking gebracht in een ESG-score per onderwerp. Op basis van deze scores wordt een totale MSCI ESG IVA-rating vastgesteld. Deze rating rangschikt duurzaamheidsrisico's in 7 categorieën van AAA (als hoogste rating) t/m CCC (als laagste rating). Bij de selectie van beursgenoteerde aandelen worden hiernaast aanvullende indicatoren op ecologische thema's als: "biodiversiteit", "waterschaarste", "circulaire economie" en sociale thema's, als: "arbeidstransitie" en "geneesmiddelen, gezondheidszorg en gezonde voeding" gehanteerd. Daardoor blijven alleen de ondernemingen in de beleggingsportefeuille die op onderliggende thema's voldoende scores. Ondernemingen kunnen een lage score op één thema niet compenseren met een hoge score op een ander thema.

In aanvulling op de screening op basis van de eerder genoemde ESG-score en indicatoren worden er verschillende acties genomen die naar verwachting de transitierisico's verlagen. Zo worden in beursgenoteerde aandelenportefeuilles de relatief slechtst presterende ondernemingen, in de meest CO₂ intensieve sectoren verwijderd. Om te beoordelen welke ondernemingen dit zijn wordt onder andere de huidige CO₂ intensiteit van de onderneming meegewogen, evenals vooruitkijkende elementen zoals (het ambitieniveau van) gepubliceerde CO₂ reductiedoelstellingen en de maatregelen die de onderneming heeft aangekondigd om een bijdrage te leveren aan de energietransitie. PMT beperkt de klimaattransitierisico's dus onder andere door niet te investeren in ondernemingen die actief zijn in CO₂ intensieve sectoren en die, op basis van de Low Carbon Transition score, relatief grote transitierisico's lopen ten opzichte van andere ondernemingen binnen hun sector.

3. UN Principles for Responsible Investment (UNPRI) is een door de Verenigde Naties ondersteund internationaal netwerk van financiële instellingen die samenwerken om principes te implementeren op het vlak van verantwoord beleggen.

4. Intangible Value Assessment

Tot slot hanteert PMT een zogeheten 'ESG-landenraamwerk' voor aandelen van State Owned Enterprises (SOEs).⁵ Dit raamwerk is hieronder beschreven. SOEs mogen alleen in aandelenportefeuilles worden opgenomen indien een land aan de criteria van het ESG-landenraamwerk voldoet. Een concreet voorbeeld van een duurzaamheidsrisico voor beleggingen in aandelen of obligaties van een SOE is onwenselijk gedrag van de overheid van een land op sociaal of governance gebied, waardoor sancties tegen het land uitgeroepen kunnen worden met het mogelijke gevolg dat de waarde en/of de liquiditeit van de aandelen kan dalen.

Staatsobligaties⁶

Voor de inschatting van duurzaamheidsrisico's van staatsobligaties in opkomende landen gebruikt PMT een ESG-landenraamwerk om te bepalen of een land zich verantwoord ontwikkelt op basis van ESG-aspecten. Van landen die niet voldoen aan de criteria van het landenraamwerk worden geen staatsobligaties of aandelen uitgegeven door SOEs in de beleggingsportefeuilles opgenomen omdat het duurzaamheidsrisico te groot wordt geacht. De criteria omvatten onder andere het milieubeleid van overheden, het welzijn van de bevolking en de naleving van burgerrechten.

De indicatoren in het ESG-landenraamwerk voor verschillende aspecten zijn:

- **Milieubeleid:** Het is van belang dat de economische groei niet een zodanige schade aan het milieu toebrengt dat dit de ontwikkeling van een land op langere termijn hindert. Economische groei dient gepaard te gaan met onderhoud aan het milieu, zodanig dat er gesproken kan worden van duurzame groei. De inschatting van deze risico's wordt gemaakt aan de hand van externe datapunten, namelijk de Vulnerability Index (Notre Dame Global Adaptation Initiative), de Readiness Index (Notre Dame Global Adaptation Initiative) en de Climate Change Performance Index (German Watch).
- **Maatschappelijk welzijn:** De gedachte is dat een land met een (zeer) beperkte ontwikkeling op het gebied van levensverwachting, onderwijs en een (zeer) laag inkomen per hoofd van de bevolking (nog) niet de juiste condities kan scheppen om tot economisch verantwoorde groei te komen. De inschatting van deze risico's wordt gemaakt aan de hand van een extern datapunt, namelijk de Human Development Index (United Nations Development Programme).
- **Bestuur:** voor wat betreft het governance-aspect staat centraal op welke wijze een land wordt bestuurd. Een grote mate van corruptie of vorm van bestuur waarbij mensenrechten niet worden erkend kan resulteren in een gebrek aan vertrouwen in de overheid, een gebrek aan prikkels om te investeren door de private sector en lagere belastinginkomsten. Een grote mate van corruptie of dergelijke vorm van bestuur wordt daarom als niet-passend bij een verantwoorde economische ontwikkeling beschouwd. De inschatting van deze risico's wordt gemaakt aan de hand van externe datapunten, namelijk de Corruption Perception Index (Transparency International) en de Democracy Index (Economist Intelligence Unit).

Beursgenoteerd onroerend goed

Voor het inschatten van duurzaamheidsrisico's van vastgoedondernemingen wordt de ESG-score gebruikt welke volgt uit een raamwerk dat door uitvoerder MN is opgezet. Naast de bekende Environmental, Social, en Governance factoren, wordt er vanuit duurzaamheidsredenen ook naar de Durability van ondernemingen gekeken. Durability ziet toe op de bestendigheid van het vastgoed, in zowel de fysieke als financiële vorm. Hierbij wordt gekeken naar de kwaliteit en circulariteit van het vastgoed, evenals de locatie op het gebied van klimaatrisico's en geografische risico's. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een verscheidenheid aan databronnen waaronder MSCI, GRESB (Global Real Estate Sustainability Benchmark) en EPRA (European Real Estate Association). Er wordt niet belegd in ondernemingen die als negatieve uitschieter worden gedefinieerd (afwijking van een bepaald percentage ten opzichte van de ESG-score van andere managers) waardoor ook de aan deze ondernemingen gerelateerde duurzaamheidsrisico's worden gemitigeerd.

5. Een staatsbedrijf (ook wel bekend als een state-owned enterprise of SOE) is een bedrijf dat is opgericht of eigendom is van een nationale of lokale overheid. PMT gebruikt ook hiervoor het ESG-landenraamwerk. Zo komen bijvoorbeeld staatsbedrijven uit Qatar, China en Rusland niet in aanmerking voor PMT's aandelenportefeuille.

6. Onder deze categorie vallen alleen obligaties uitgegeven door landen en niet door supranationale organisaties.

Onroerend Goed Nederland

Voor het inschatten van duurzaamheidsrisico's van direct vastgoed wordt het energielabel gebruikt. Energielabels geven aan hoe energiezuinig of -onzuinig een vastgoedobject is. Minder energiezuinige objecten hebben meer CO₂-uitstoot, een hogere energierekening en een minder sterke waardeinstijging dan energiezuinige objecten. Deze factoren hebben invloed op de aantrekkelijkheid van woningen en de toekomstbestendigheid van vastgoed met het oog op klimaatverandering. Voor het inschatten van sociale risico's wordt gebruik gemaakt van huurderstevredenheidsonderzoeken.

Voor het mitigeren van duurzaamheidsrisico's, zoals dus onder andere risico's omtrent de waarde en toekomstbestendigheid van het vastgoed, wordt gestreefd naar een hoger duurzaamheidsniveau van het directe vastgoed dan de minimale vereisten vanuit wet- en regelgeving. Er vinden geen concrete uitsluitingen plaats binnen de portefeuille op basis van energielabels, wel wordt informatie omtrent energielabels meegenomen als onderdeel van de selectie en beheer van de objecten in de portefeuille. Hetzelfde geldt voor huurderstevredenheidsonderzoeken; op basis hiervan vinden geen uitsluitingen plaats, wel worden deze onderzoeken meegenomen als onderdeel van de selectie en beheer van de objecten in de portefeuille.

Infrastructuur leningen

Er wordt niet belegd in infrastructuur die betrekking heeft op kolen, olie-gerelateerde projecten, kernenergie en gevangenissen.

Voor kolen- en olie-gerelateerde infrastructuur gelden verhoogde transitierisico's. Beleid dat gericht is op een beperking van klimaatverandering kan tot gevolg hebben dat infrastructuur investeringen minder stabiele kasstromen genereren dan verwacht. Daarbij kan worden gedacht aan kolen- en olie-gerelateerde infrastructuur, zoals pijplijnen voor olie die niet langer worden gebruikt wanneer op grote schaal wordt overgestapt naar schone energiebronnen. Door niet of beperkt te beleggen in kolen- en olie-gerelateerde infrastructuur worden deze transitierisico's gemitigeerd.

Voor kernenergie geldt dat zowel bij de operatie van kerncentrales als bij het verwerken van radioactief afval een kans op (milieu) ongelukken bestaat. Voor gevangenissen kunnen zich misstanden voordoen als gevolg van de financiële prikkel om de kosten voor de levensstandaard te reduceren. Door niet te beleggen in infrastructuur die betrekking heeft op kernenergie of gevangenissen worden met name ESG-gerelateerde reputatierisico's beperkt. Dit komt doordat deze projecten in beginsel niet geassocieerd kunnen worden met PMT waardoor het risico voor haar reputatie wordt gemitigeerd.

3. Bestuurlijk overzicht

De eindverantwoordelijkheid voor het algehele beleggingsbeleid ligt bij het bestuur van PMT zoals vastgelegd in het [Strategisch Beleggingskader](#). De Commissie Beleggingen van PMT is verantwoordelijk voor het in kaart brengen van duurzaamheidsrisico's en kansen die raken aan de beleggingen van PMT en adviseert het bestuur daaromtrent.

De Commissie Beleggingen van PMT wordt geïnformeerd en geadviseerd over aspecten die raken aan duurzaamheidsrisico's en -kansen door de afdeling Verantwoord Beleggen van MN. Het fiduciaire beheer van de beleggingsportefeuille van PMT ligt bij MN. Alle beleggingsstrategieën van de portefeuille van PMT worden eerst getoetst bij het Investment Comité van MN. De integratie van duurzaamheidsrisico's is een vast onderdeel van deze strategieën. Het hoofd van het team Verantwoord Beleggen van MN is onderdeel van het Investment Comité.

Versiebeheer

Versie	Datum	Paragraaf	Toelichting op aanpassingen
1.0	10 maart 2021	n.v.t.	Initiële tekst opgesteld
1.1	27 december 2022	Gehele document	Concretisering aangebracht door onderscheid in beleggingscategorieën te maken
2.0	20 september 2023	Gehele document	Concretisering aangebracht in type duurzaamheidsrisico's en de waarschijnlijke effecten op het rendement
3.0	18 april 2025	Gehele document	Update n.a.v. wijzigingen in het Verantwoord Beleggen beleid en de Leidraad van de AFM inzake duurzaamheidsclaims.

